

Il Parco degli Acquedotti

Rome mag dan al indrukwekkend zijn en rijk aan geschiedenis, monumenten en kunstwerken, het is tegelijk een erg drukke, chaotische en vermoeiende stad. Gelukkig zijn er in bijna elke wijk parkjes te vinden voor verpozing, maar om echt tot rust te komen moet je de grootste parken van Rome opzoeken: Villa Ada, Villa Borghese, Villa Celimontana, Villa Pamphili, Villa Torlonia en het Parco Regionale dell'Appia Antica, een beschermd natuurgebied van ongeveer 4.580 hectare en het grootste stadspark van Europa met verschillende deelparken waaronder Via Appia Antica, Valle della Caffarella, Parco degli Acquedotti, Divino Amore en Tor Fiscale.

Wist je dat sommige grote parken er zijn dankzij de pausen? Vele historische villa's met hun landgoederen en jachtvelden zijn gebouwd en aangelegd door adellijke Romeinse families die pausen en kardinalen onder hun leden hadden. Dat groen verdient nu onze aandacht en zorg.

De parken en hun bescherming

Op 22 februari dit jaar presenteerde burgemeester Roberto Gualtieri het ambitieuze project '100 parken voor Rome' met als doel om in tien jaar tijd honderd parken in de stad op te knappen en ze opnieuw volledig toegankelijk te maken. In het Parco degli Acquedotti (240 hectare) zullen pleinen, sportterreinen en speelweiden zo gegroepeerd worden dat archeologische monumenten beter tot hun recht komen en er meer groenzones ontstaan bij de aquaducten.

Op 17 juli 2023 heb ik in de prachtige zaal 'la Protomoteca' op het Campidoglio een studiedag bijgewoond met als onderwerp 'L'asse degli acquedotti. Un patto per l'ambiente, la mobilità ed il turismo'. Veel sprekers belichtten vanuit hun functie en discipline de wenselijkheid en haalbaarheid van een fiets- en voetpad dat de Castelli Romani en de Romeinse voorsteden moet verbinden met het centrum van de hoofdstad over een afstand van ongeveer 13 km, doorheen verschillende groene longen van de stad waaronder het Parco degli Acquedotti. Op die manier wil men de fiets- en voetgangersmobiliteit bevorderen, maar ook parken nieuw leven

inblazen en tegen verval beschermen. Kortom, een verbinding creëren met een hoge ecologische, archeologische en toeristische waarde.

In de twintigste eeuw is het Parco degli Acquedotti enigszins aan zijn lot overgelaten. Om verder verval te voorkomen is in de jaren '80 van de vorige eeuw een buurtcomité opgericht om het park te beschermen en te zorgen voor herstel en bescherming. Dat initiatief draagt nu vrucht.

Het park en de geschiedenis van de Acquedotti

Gedurende meer dan vierhonderd jaar hebben de Romeinse burgers hun water rechtstreeks uit de rivier de Tiber gehaald. De verspreiding van ziektes door de vervuilde rivier dwong tot de zoektocht naar proper water buiten de stad. Zo zijn de aquaducten ontstaan: grandioze architecturale werken die het water van kilometers ver konden transporteren naar de stad. Het oude Rome telde er elf. Ze werden in slechts vijf eeuwen gebouwd: van 312 vóór tot 226 na Christus, en voorzagen thermen, vijvers, huizen, tuinen en fontein en van water. Ze vormden een uitgestrekt netwerk van ongeveer 500 km dat meer dan 13.000 liter water per seconde (meer dan een miljard liter per dag) naar de stad kon transporteren. Gelijk verdeeld over de anderhalf miljoen inwoners van die tijd is dat ongeveer 750 liter per dag per hoofd van de bevolking, een fenomenaal volume. Rome kon – in termen van overvloed en kwaliteit – genieten van een ongeëvenaarde watervoorziening en verdiende zo de kroon van *Regina Aquarum*. Het Parco degli Acquedotti vormde het knooppunt van het waternetwerk van het oude Rome, de plaats waar de aquaducten elkaar kruisten, samenkwamen en overlapt en. Vandaar de naam van het park.

Er zijn liefst zeven aquaducten in dit park, ook al zijn de meeste niet meer zichtbaar omdat vele aquaducten een ondergrondse route hadden. L'acquedotto dell'Aqua Tepula ontleent zijn naam aan de warmte van het water met een natuurlijke temperatuur van ongeveer 17 graden, afkomstig uit de vulkanische zone van de Colli Albani. Het grootste en indrukwekkendste is het Acquedotto Claudio (38-52 n.Chr.) met zijn 28 meter hoge bogen, ongeveer 68 km lang en met een debiet van 185.000 kubieke meter water per dag. Samen met de lagere bogen van de Acquedotto Felice, tijdens de renaissance gebouwd door paus

Sixtus V, Felice Peretti, bieden ze het park zijn unieke harmonie van landschappelijke en architectonische charme. Eveneens aanwezig in het park: Tomba dei Cento Scalini, een soort catacombe; Via Latina Antica, één van de oudste wegen, waarvan nog een stuk plaveisel te zien is; Villa dei Sette Bassi, één van de grootste villa's in de Romeinse voorsteden; Villa delle Vignacce, met een aangrenzende citerne; en Casale di Roma Vecchia, een gebouw uit de dertiende eeuw.

Het park en de Cinema

Het Parco degli Acquedotti vlakbij Cinecittà lijkt wel een filmset. Maar voor welke films? Vooraanstaande Italiaanse cineasten hebben er in de jaren '50 van vorige eeuw en later een natuurlijk decor van gemaakt. De bekendste films zijn Federico Fellini's *La Dolce Vita*, Pier Paolo Pasolini's *Mamma Roma*, Mario Monicelli's *Il Marchese del Grillo*, Paolo Sorrentino's *La Grande Bellezza* en Mario Martone's *Il Giovane Favoloso*.

De afgelopen twee jaar heeft Roma Cinema Arena in de maand juli tijdens de 'Estate Romana' in het Parco degli Acquedotti een grote gratis openluchtbioscoop georganiseerd met ongeveer duizend zitplaatsen. Elke avond werden er films vertoond, ingeleid door regisseurs en acteurs. In 2022: Giuseppe Tornatore, Nanni Moretti, Gianni Amelio, Dario Argento, Riccardo Scamarcio. Het programma van 2023 was gewijd aan Anna Magnani met *Bellissima* van Luchino Visconti en *Roma* van Federico Fellini. Andere meesterwerken die aan bod gekomen zijn: *Il conformista* van Bernardo Bertolucci, *Ladri di biciclette* van Vittorio De Sica, *Una giornata particolare* van Ettore Scola, *Il pianista* van Roman Polanski en *Palombella rossa* van Nanni Moretti.

Het park bezoeken

Het Parco degli Acquedotti ligt in het zuidoosten van Rome in het Municipio VII, makkelijk bereikbaar met privé- en openbaar vervoer, altijd open en gratis toegankelijk, met ingang aan de Via Lemonia, op 700 meter of zeven minuten te voet van Metro Linea A halte Giulio Agricola aan de Via Tuscolana.

Wandelen door het park is genieten, ontspannen, herbronnen, onthaasten, ver weg van de drukte van de stad, tussen paden

met joggers, fietsers, spelende kinderen, picknickers, bomen en weilanden, en met wat geluk een kudde schapen die huiswaarts trekt. De tijdloze sfeer opsnuiven van het Rome van vroeger. Een wandeling door de eeuwen heen, weg van de gebruikelijke routes in het historische centrum van Rome. Hier adem je niet alleen de lucht in van geschiedenis en cultuur, maar ook van kunst en film. Op elk moment van de dag heb je een prachtig uitzicht op de aquaducten, maar het gouden licht van de zonsondergang biedt toch wel het meest indrukwekkende spektakel.

Zelf ben ik al tientallen keren in het Parco degli Acquadotti geweest, met mijn twee zonen – nu allebei dertigers – toen ze nog klein waren. Het park blijft na jaren nog altijd boeien als fascinerende tijdreis. En er valt altijd over bij te leren. Zo volgde ik op 17 september van vorig jaar een geleid bezoek van twee uur in het park door Retake Roma. Aan de Via Latina Antica kwamen we een andere groep tegen van de Associazione Culturale Calipso, begeleid door Isabella. Sinds begin juni van vorig jaar is er tevens een tactiele kaart en een inclusief pad zodat ook blinde en slechtziende mensen veilig door het Romeinse park kunnen wandelen. Zo wordt Rome een veilige en toegankelijke stad voor iedereen.

Op 8 februari van dit jaar hebben mijn vrouw en ikzelf in de Feltrinelli-boekhandel van Via Appia Nuova de boekvoorstelling bijgewoond van *A Roma. Appia Antica. Appio Claudio-Appio Latino. Storie quotidiane dei quartieri capitolini*. We hebben kunnen luisteren naar een tiental getuigenissen van schrijvers waarin het Parco degli Acquadotti vaak een positieve rol speelde.

Met deze inzending won Carl Van Deun de tweede prijs in de S.P.Q.R.-Schrijfwedstrijd 2024.

Informatie:

1. Bibliografie:

- Simona Manna: *È facile vincere lo stress a Roma se sai dove andare 101 luoghi per combattere la fatica e la noia della vita quotidiana* (2014; 255 blz.)
- Ilaria Beltramme: *101 cose da fare a Roma almeno una volta nella vita* (2007; 325 blz.)

- Robert Kahn: City Secrets: Rome the ultimate insider's guide (1999; 270 blz.)

2. S.P.Q.R.-Nieuwsbrief:

- Estate romana 18.06.2009
- Het Parco degli Acquedotti 31.05.2011
- Nuttig gadget voor de dorstige toerist 14.06.2012

3. S.P.Q.R. – Romenieuws:

- Nieuwe versie Waidy-app 24.07.2021 Zie [hier](#) .
- Acquedotto Marcia ingestort 6.12.2021 Zie [hier](#).

4. Sitografie:

- www.turismoroma.it/it/luoghi/parco-degli-acquedotti
- www.parcoappiaantica.it
- www.parcoappiaantica.it/itinerari/acquedotti
- www.parcodegliacquedotti.it